

Schatgraven

Hans Toetenel

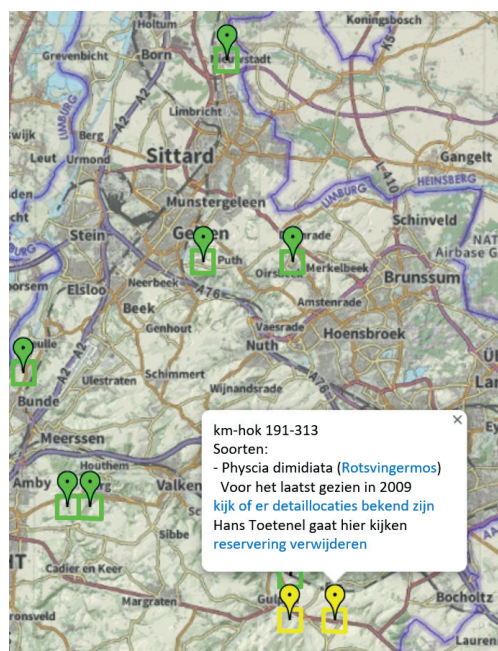
In mossen- en korstmossenland kom je verschillende types tegen. Zo heb je bijvoorbeeld de (foto)jagers/verzamelaars, types die op jacht gaan naar soorten die ze graag willen zien en fotograferen (en van hun lijstje afstrepen), maar ook willen hebben voor in hun verzameling (meestal zeldzaamheden die je veel beter in het veld kunt laten staan). Je hebt de leerlingen/gezellen die samen met hun leermeester (excursieleider) tochten maken en onderweg zo veel mogelijk nieuwe soorten willen leren (her)kennen. Je hebt de harde werkers die bomenrij na bomenrij onderzoeken en alle soorten opschrijven die ze tegenkomen. Of je hebt de ontdekkingsreiziger die onbetreden paden opgaat en maagdelijke gebieden doorzoekt. En je hebt schatgravers, dat zijn types die met een (meestal al wat oudere) schatkaart eropuit gaan om een schat te (her)ontdekken. Over deze laatste groep gaat dit stukje. De eerste stap is het bepalen van de schat. Wat zoekt de schatgraver? De schat is een mos of korstmos

dat ooit is waargenomen, maar al weer een langere tijd niet. De schatgraver doorzoekt oude archieven met als doel zo'n schat op te sporen. Die oude archieven zijn in dit geval oude vindplaatsgegevens. Zou de schat er nog zijn? En is er een schatkaart die daarbij gaat helpen? De BLWG biedt allerlei gereedschappen om de schatgraver bezig te houden. Als eerste een overzicht van alle schatten: via de site van de verspreidingsatlas <https://www.verspreidingsatlas.nl/> via het tabblad 'Projecten' en de sectie 'BLWG' naar 'Staat dit mos er nog?' of naar 'Staat dit korstmos er nog?' Na het maken van de keuze krijg je een schatkaart te zien met alle schatten (naar keuze mossen of korstmossen, zie Figuur 1).

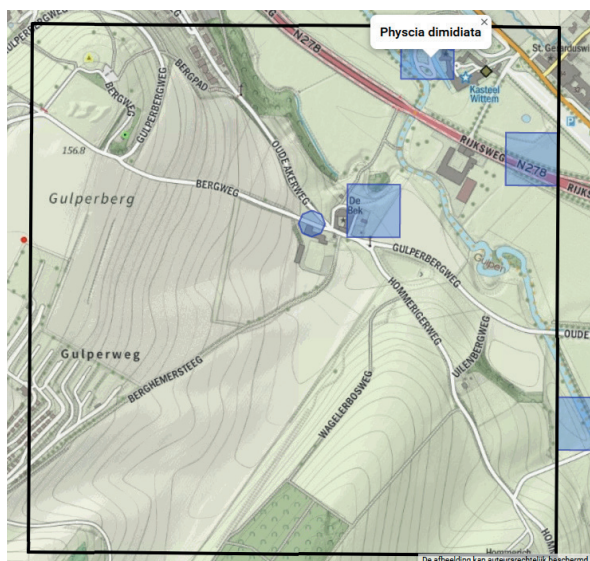
De groene punaises zijn de schatten, de rode zijn schatten die 'geclaimd' zijn door andere schatgravers, de gele zijn schatten die jij al eerder hebt geclaimd voor jezelf. Als je zo'n punaise aanklikt komt er een pop-up-schermpje met wat



Figuur 1. Korstmossenschatkaart van Nederland.



Figuur 2. Detailschatkaart Zuid-Limburg.



Figuur 3. Detaillocaties uit het km-hok 191-313

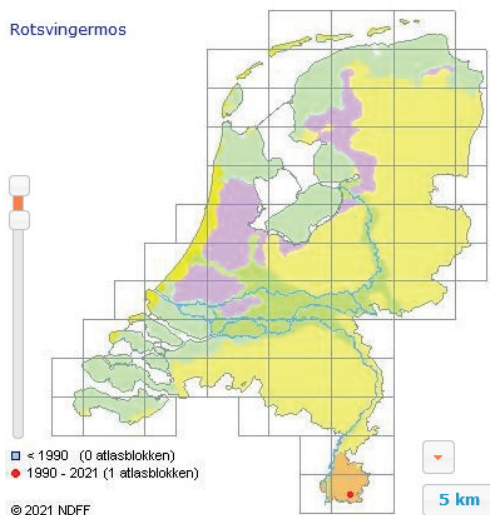
gegevens van de schat: km-hokcoördinaten en soortnaam (zie Figuur 2).

Oké: schat bepaald. Nu nog de schatkaart. Ook dit gaan we doen via de verspreidingsatlas. In het pop-up-scherm kun je op de blauwe tekst drukken om een bepaalde actie te laten uitvoeren. Druk je bijvoorbeeld op de blauwe tekst 'kijk of er detaillocaties bekend zijn' dan komt een scherm met daarop de schatkaart (zie Figuur 3). Alleen moet je dan nog even zoeken naar de schat, dat wil zeggen bepalen welke vindplaats hoort bij de soort die je gaat zoeken. Dat doe je door de locatie op het kaartje te activeren (met de muis) en dan komen de soortnamen van de soorten die ooit zijn aangetroffen op deze locatie. Als je in het pop-up-scherm van Figuur 2 op de Nederlandse naam (blauwe tekst) drukt, kom je in een scherm met de verspreidingskaart van de soort (Figuur 4). Rotsvingermos is dus een echte 'schat'. De soort is ooit (in 2009) aangetroffen en heeft slechts één vindplaats in Nederland.

We hebben een schat die we gaan zoeken en een

Physcia dimidiata (Arnold) Nyl.

Rotsvingermos



Figuur 4. Verspreidingskaart van rotsvingermos.

schatkaart met daarop de locatie min of meer aangegeven. In ons geval nog niet erg precies. Er staat 'Kasteel Wittem' bij de plek waar de soort ooit is aangetroffen. Ook dan kan de verspreidingsatlas weer behulpzaam zijn. Als je een geregistreerd gebruiker van de verspreidingsatlas bent én je hebt permissie om vindplaatsen op te zoeken, dan kun je in de lijst van soorten in een km-hok een lijstje laten verschijnen van de vindplaatsen van de soort in het hok (zie Figuur 5, mijn nieuwe waarneming staat er al bij).

Spannend! En nu op pad! Bij het kasteel aangekomen blijkt het privébezit te zijn met een gesloten hek er omheen. Er is een hotel gevestigd (zie Figuur 6). Na een gesprekje met de poortwachter toestemming gekregen om te gaan zoeken. En ja hoor, succes, de schat gevonden! Op zich bijzonder, aangezien de muren van het kasteel in het verleden gereinigd zijn en ontdaan van storende zaken zoals klimplanten, mossen en korstmossen. Foto's gemaakt (zie Figuur 7) en gelijk nog even verder gekeken en flink wat andere soorten kunnen waarnemen. Missie geslaagd!

Figuur 5. Lijst van vondsten van het rotsvingermos.

Physcia dimidiata

Rotsvingermos

2021

zzz

Coörd.: 191,795/313,963 (16 m hok) **Locatie:** kasteel Wittem **Datum** 20 feb 2021 12:32 **Substraat** Zandsteen - zuur **Aantal** voorkomen: aanwezig **Waarn** Hans Toetenel **Opmerkingen** bekende vindplaats (Maarten Brand) noordzijde kasteelmuur **NDFF-id** <http://verspreidingsatlas.nl/waarneming/37385670> **Status** goedgekeurd

Coörd.: 191,75/313,95 (100 m hok) **Locatie:** Gulpen, Wittem, kasteelpark **Datum** 12 sep 2009 **Substraat** Zandsteen - zuur **Organisme** z **Aantal** voorkomen: aanwezig **Waarn** Maarten Brand **Coll** Maarten Brand **Opmerkingen** Zandsteen van kasteel, exp. N, bij O rand van meest N muur **NDFF-id** <http://blwg.nl/observations/mosbase/3510509> **Status** goedgekeurd

Figuur 6.
Kasteel Wittem.



Overigens heeft de BLWG ook voor de avonturiers en ontdekkingsreizigers gereedschappen om activiteiten te ontplooiën. Zo is er in het tabblad 'Projecten' op de website van de NDFF Verspreidingsatlas een item 'Witte gebieden mossen' en 'Witte gebieden korstmossen' die na selectie wederom een kaart tonen met de uurhokken die niet of beperkt zijn onderzocht.

Probeer deze gereedschappen zelf ook eens! Trek eropuit en ga op onderzoek! Het is er mooi, daarbuiten. 😊

Auteurgegevens

Hans Toetenel, penningmeester / ledenadministrateur
BLWG, soortbescherming en veldonderzoek.
Voorstraat 20, 2685 EM Poeldijk

Abstract

Treasure hunting

A short communication on the process of searching location data of old observations of species and revisiting the locations using tools from the Dutch National Databank Flora & Fauna Distribution Maps (NDFF Verspreidingsatlas).



Figuur 7.
Rotsvinger-
mos op
kasteelmuur
Wittem.